

De ruimte van Daan Manneke

Met zijn gloednieuwe, monumentale *Canti ornati* voor koor en orgel verandert Daan Manneke het Concertgebouw in de San Marco.

ZaterdagMatinee, Radio 4, 13.02-17.02 uur

Videoregistratie live, www.radio4.nl

‘Kapelmeester van de ruimte’ kopt zijn voorbeeldige website. Componist, koordirigent en organist Daan Manneke (1939) is er trots op. ‘Een hommage van een bevriend musicoloog’ vertelt hij via de telefoon. Ruimte is het sleutelbegrip in Manneke’s filosofie over muziek. In brede zin. Allereerst ‘de plek waar de muziek tot klinken komt’, maar ook ‘de ruimte die je toelaat aan de invloed van andere componisten’ en ‘de vrijheid van de musici bij de uitvoering’. ‘Wie zo denkt’, meent Manneke, ‘vindt ruimte voor een levende creatie.’ Het lijkt bijna een levenswijsheid. ‘Dat is het’, beaamt de componist. Ook zingen ziet hij als een metafoor voor leven: ‘In- en uitademen, bewegen en stilstaan, spanning en rust, naderen en verdwijnen.’

In opdracht van de *NTR ZaterdagMatinee* schreef Manneke *Canti ornati*, een monumentaal stuk dat vanmiddag zijn première beleeft in een uitvoering van het Groot Omroepkoor en organist Leo van Doeselaar.

‘Bij deze luxe opdracht zag ik meteen het koor voor me, opgesplitst in een dubbelkoor aan weerszijden van het orgel van het Concertgebouw, elkaar toezingend door de ruimte, elkaars tonen versierend.’ Het beeld roept de Basiliek van San Marco in herinnering, waar de 16^e eeuwse Adriaan Willaert en Giovanni Gabrieli de *cori spezzati* (dubbelkorigheid) voor het eerst toepasten. ‘*Cori ornati* is een hommage aan deze componisten’, bevestigt Manneke, ‘In het laatste gedeelte is het dubbelkoor opgesplitst in zes vierstemmige koren, deels op het balkon. Daar gebruik ik de ruimte optimaal. Alles is overal.’

Canti ornati is geschreven op een tekst van de voorchristelijke rabbijn Jezus Sirach, een lofzang op de Schepping waarmee Manneke sterke affiniteit voelt: ‘Sirach was een vrijdenker, God is gelijk aan de natuur, meent hij. Wij mensen zouden nederig moeten zijn ten opzichte van de Schepping. Alles is volmaakt.’ Mmm, ook verdriet en pijn? ‘Zeker’, meent Manneke, ‘verdriet hoort bij een volmaakt leven. Het klinkt griezelig, maar wie dat kan aanvaarden lijdt minder.’

De zangpassages van *Canti ornati* worden afgewisseld met kleine intermezzi voor orgel, een bloemlezing uit Manneke’s vroegere werken. ‘Ook weer een hommage aan de Venetiaanse renaissancecomponisten,’ vertelt Manneke, ‘grote liefhebbers van het blaasorkest, wat het orgel eigenlijk is. Elke organist zal ze herkennen en in elk geval de uitvoerder Leo van Doeselaar, een oud-leerling van me. Net als koordirigent Gijs Leenaars.’

Marianne Broeder